

TÜRKİYE HALKI GERİCİ MİDİR?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 22 Ekim 2014 10:23 -

Aydınlar arasında Türkiye halkının gerici olduğu hakkında yaygın bir kanı vardır. Bu düşünce, özellikle halk hareketlerinin geri çekildiği, sağ partilerin seçimlerden başarılı çıktığı dönemlerde güçleniyor. Özellikle AKP'nin 2002'den beri yapılan her seçimde hükümet kuracak bir çoğunluk kazanması, bazı aydınların halktan umutlarını büsbütün kesmesine neden oldu.

Türkiye halkının gerici olup olmadığına karar vermek için hem "halk" hem de "ilericilik" ve "gericilik" kavramlarının yeniden tanımlanmasına gerek var.

Halk, kimilerinin sandığı gibi okuma yazma bilmeyen köylülerden veya yoksullardan oluşmuş bir kitle değildir. Halk, genellikle iktidarı elinde tutan bir avuç sömürücü kapitalist ve toprak ağası, tefeci dışında kalan bütün millettir. Halk kavramının içine işçiler, köylüler, öğrenim gören gençler, esnaf ve sanatkârlar, memurlar, serbest meslek sahipleri, aydınlar girer.

İlericilik ve gericilik nedir?

Siyasal olarak ilericilik, iktidarın halkın eline geçmesini istemek, gericilik ise sömürü ve baskının devam etmesini istemek, halkın mücadelesinin önüne setler çekmeye çalışmaktır.

Teorik olarak halk gerici olamaz. Bu onun çıkarlarına aykırıdır. Basit bir örnek üzerinden hareket etmek gerekirse, toprak ağası, ağalık düzeninin sürmesini ister, onun topraklarında yarıcı olarak çalışanların isteği ise toprak sahibi olarak özgürleşmektir. Bu benzetmeyi bütün toplumsal kesimler için yapabiliriz. İlericilik, dünyada refahı, bolluğu yaratmak ve bunun adil bölüşülmesini istemektir. Gericilik ise emekçilerin yarattığı bu zenginliğin aslan payını kendine ayırarak halkın politik mücadelesini bastırmaktır. Sınıf mücadelelerinden ibaret olan tarih de bunu doğruluyor. Spartaküs hareketinde görüldüğü gibi köleliğe başkaldıran bütün hareketler ilerici idi. Onları bastıran köle sahipleri ise gerici idiler.

Gerçi halk kitlelerinin politik tutumları biteviye bir durum göstermez. Bu kitleler bazen coşkun bir

TÜRKİYE HALKI GERİCİ MİDİR?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 22 Ekim 2014 10:23 -

---

sel olup önlerinde kurulan barikatları aşarlar, bazen de geri çekilirler. Hatta kışkırtılmış halk kitlelerine birçok kötülükler de yaptırılabilir. Nazım Hikmet, Kurtuluş Savaşı Destanı'nın başında "onlar"ın "toprakta karınca, suda balık, havada kuş kadar çok" olduklarına değindikten sonra gene onların "korkak, cahil, cesur, hakîm ve çocuk" olduklarını, "kahreden, yaratan"ın onlar olduğunu, "hainin iğvasına uyup" sancaklarını elden yere düşürdüklerini, düşmanı meydanda koyup evlerine kaçtıklarını, ve gene onların bir nice murtada hançer üşürdüklerini, bir şafak vakti karanlığın kenarından ağır ellerini toprağa basıp doğruldukları zaman bir çok şeyin bahtının değişmiş olduğunu da yazar.

Türkiye'de halkın gerici olduğunu söyleyenler, bunun kanıtı olarak onun boş inançlara inandığı, dini politikaya alet edenlere oy verdiğini gösteriyorlar. Bu anlayışa göre, ilerici olanlar da çağdaş (Avrupai) bir yaşam tarzına inanmış olanlardır. Bu anlayış Türkiye'de Tanzimat dönemiyle birlikte Avrupalıların devlet kadroları ve burjuva sınıfı tarafından benimsenmesiyle ilgilidir. Halk kitlelerinin bir bölümü, bu kültüre ayak uydurmakta direnmektedir. Avrupalı sınıf, yalnız yaşam tarzı açısından değil, bundan da önemlisi ekonomik çıkarları açısından da halka yabancısıdır. Yalnız onlar değil, dini söylemlere sarılan bir sınıf da kendi çıkarlarını korumak için halkın iktidar için örgütlenmesini yasaklayabilmekte, kitle hareketlerini şiddetle bastırabilmekte ve ona siyasi olarak nefes alma imkânı bırakmamaktadır.

Yedi Canlı Bir Halk...

Diğer halkların tarihinde olduğu gibi, Türkiye tarihi de zulme ve sömürüye karşı halk ayaklanmalarıyla doludur. Selçuklular döneminde olduğu gibi, Osmanlılar dönemi de köylüler birçok kez merkezî devlete karşı isyan etmiştir. Osmanlı devletinin son zamanlarında yurdun birçok yerinde görülen halk hareketleri de buna eklenmelidir. Kurtuluş Savaşı yıllarında halkın emperyalist işgale ve merkezî hükümete karşı isyanları, Türkiye tarihinin gidişini değiştirmiştir. Ne var ki, emekçi kitlelerin örgütlenme ve bilinç düzeyi onlar için bir iktidar sağlayamamış, Türk devrimi yarım kalmıştır. Bir halk iktidarını engellemek için onların değil siyasi partilerini, sendikalarını bile yasaklayan tutumları hatırlamak gerekir.

1960'tan sonra Türkiye halkının aydınlarıyla, gençliği ile işçisi, memuru, öğretmeni ile iktidar talebi için nasıl ayaklandığını, bu devrim dalgasının 1980'e kadar devam ettiğini de unutamayız. Bir halkın iktidara gelmemesi için askerî, idarî, siyasî bütün önlemler, yoğun bir propaganda ve eğitim eşliğinde alınmıştır. Bütün bu zorbalık ve beyin yıkama karşısında Türkiye halkının yedi canlı olduğunu kabul etmek gerekir.

TÜRKİYE HALKI GERİCİ MİDİR?

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.
Çarşamba, 22 Ekim 2014 10:23 -

Halkın din karşısındaki tutumuna gelince: Halk kitleleri egemen sınıfların çıkarları için biçimlenmiş bir din anlayışından merkezkaç kuvvetine kapılmış gibi sürekli kaçış eğilimindedirler. Gericiliğin İslam'dan dışladığı Aleviler gibi Sünnî halkın mensupları da hâkim sınıfların görevlendirdiği ruhban sınıfının onları düzen içinde tutmaya çalışan kurallarını sürekli olarak çiğnemektedir.

Sonuç olarak: Halk kitlelerinin eğilimi iktidara gelerek dünyayı kendi çıkarları yönünde değiştirmek, egemen sınıfların eğilimi ise halka asla iktidarı vermemektir. İktidar olmaktan umudunu kesen kitleler, geçici olarak önlerine konulan tercihlerden birini kullanmaktadır. Türkiye halkına, bunca mücadelesine rağmen “gerici” demek büyük bir bühtandır. Sınıf ilişkilerini anlamamaktır ve bu anlayış halkın bir parçası olan aydınların halkı bilinçlendirme görevini ve onunla birlikte iktidara yürümeyi de engeller. *(Cumhuriyet, 19 Ekim 2014)*